
Eylül 2008
Kuş Araştırmaları Derneği

Özgün Adı
Program edukacyjny BOCIAN
© PTPP "pro Natura", 2003

Lehçe Kitap Metni ve Çizimleri
Dorota Szulc-Guziak

Lehçe Metnin Bilimsel Danışmanı
Dr Zbigniew Jakubiec

Lehçe Metin Eleştirmeni
Uzman Wojciech Jeszka

Lehçe'den Türkçe'ye Çeviri
Erhan Ülker

Kitabın Türkiye'ye Uyarlanması
Gülden Atkin Gençoğlu
Çağrı Göcek

Değerlendirenler
Sevilay Atmaca, Arzu Sarıgül,
Fatma Tezcan

Katkıda Bulunanlar
Gülcan Atkin, Osman Erdem,
Gençer Gençoğlu, Sevgi Göcek,
Burcu Saraç, Tarık Tulay

Tasarım ve Grafik Uygulama
Bilge Bostan

Kuş Araştırmaları Derneği
P.K. 311, 06443, Yenışehir/Ankara

kad@kad.org.tr
www.kad.org.tr

www.leylek.net

Bu kitap, Kuş Araştırmaları Derneği'nin yürüttüğü, Hollanda Tarım, Doğa ve Gıda Kalite Bakanlığı tarafından desteklenen "Leylek Eğitim Projesi" kapsamında, PTPP "proNatura" (Polonya)nın hazırladığı kitabın uyarlamasıdır. Aynı kurum desteğinde, "Leylek Koruma Pilot Projesi-Osmancık" kapsamında bastırılmıştır.

İÇİNDEKİLER

GENEL BİLGİLER

Giriş	5
Leyleği Tanıyalım	6
Dünya'da ve Türkiye'de Leyleğin Dağılımı	6
Leyleğin Hayatında Bir Yıl	8
Leylek Yuvaları	10
Leylek Sofrası	12
Göç Zamanı	13
Leyleklerin Sorunları	15
Dünya ve Anadolu Kültüründe Leylek	20

ÖĞRETMENLER İÇİN İPUÇLARI

Doğada Gözlem Nasıl Yapılır?	22
Öğrencilerde Nasıl Merak Uyandırılır?	22

ETKİNLİKLER

Leyleği Tanıyalım	24
Noktaları Birleştiriyoruz	25
Leylekler Hakkında İpuçları	26
Leyleğin Yaşadığı Yeri Buluyoruz	27
Leylek Çiziyoruz	28
Leylek Maskesi	29
Leylekler Hakkında İpuçları	29
Leylek Yuvalarının Belirlenmesi ve Kontrolü	30
Leylek Yuvaları Nasıl Belirlenir?	31
Leylek Yuva Bilgi Formu	33
Leylek Yuvasının Gözlemlenmesi	35
Yuva Gözlemi Nasıl Yapılır?	36
Leylek Yuva Gözlem Formu	37
Resimlerle Leyleğin Hayatında Bir Yıl	39
Leyleğin Hayatı	40
Leyleğin Yaşam Döngüsü	43
Leylekler Nerede?	44
Leylek Göç Haritası	45
Leylek Resimleri	46
Leylek Takvimi	47
Leylek Göç Takip Yönergesi	48
Leylek Yuvaları	49
Leylek Yuvaları Nerede?	50
Yuvanın Bakımı	51
Yuva Platformu Nasıl Yapılır?	52
Leylekler Neyle Beslenirler?	55
Leylekler Hangi Hayvanları Yer?	56
Leyleklerin Beslenme Alanları	57
Beslenme Alanı Formu	58
Beslenme Alanlarının Korunması	59
Leyleklerin Göç Yolculuğu	60
Leylek Göç Haritası	61
Leylek Göç Oyunu	62
Kültürümüzde Leylek	64
Taş Ekmeği (Leylek Giliği) Yapıyoruz	65
Kaynakça	66
Sözlük	67
Leyleklerle İlgili Eğitim Etkinlikleri:	
Çorum'dan Örnekler	68

GİRİŞ

Bu kitap Polonya Doğa Dostu Derneği "Pro Natura" tarafından geliştirildi ve 1998 yılından beri Polonya'daki ilköğretim okullarında ve lise dengi okullarda kullanılıyor. Pro Natura, 1994 yılından beri "Leylek ve Sulak Alanları Koruma Projesi"ni gerçekleştiriyor. Pro Natura'nın Leylek Programı, 1997 yılında Avrupa ve Afrika'da leyleğin korunması ile ilgili uluslararası çalışmalara dahil edildi. Bu program, İspanya, Hollanda, İsviçre ve Almanya'dan çeşitli organizasyonların da yer aldığı "CICONIA" adlı uluslararası programın bir parçası oldu. Ayrıca, derneğin leyleğin korunması ile ilgili çalışmalarına Slovakya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Bulgaristan'dan da çeşitli kuruluşlar katıldı.

Leylek Anadolu kültüründe çok önemli bir yere sahip olmasına rağmen, leylek nüfusu ile ilgili Türkiye genelini kapsayacak bir çalışma yoktur. Bu boşluğu doldurmak için Kuş Araştırmaları Derneği 2003 yılından beri leylekler ile ilgili çeşitli projeler ve etkinlikler gerçekleştiriyor. Bu kitap da bu adımlardan biri. İleriki yıllarda gerçekleştirilecek geniş kapsamlı Leylek Nüfus Sayımı, ülkemizdeki leylek sayısına ilişkin doğru bilgilere ulaşılmasını, leylek nüfusundaki değişikliklerin nedenlerinin belirlenmesini ve ciddi bir azalışın olduğu tehlikeli durumlarda gerekli önlemlerin alınabilmesini sağlayacak.

Bu kitap KAD tarafından Türkçeye çevrildi ve KAD Proje Ekibi ve farklı uzmanlıktaki kişilerin katkısıyla Türkiye koşullarına uyarlandı. Bu çalışma sırasında, genel bilgiler bölümüne eklemeler yapıldı. Ayrıca, Türkiye ile ilgili bilgiler eklendi. Bazı etkinlikler çıkarılarak birçok yeni etkinlik eklendi. Pro Natura bu çalışma sırasında kendi deneyimlerini aktararak destek olmaya devam etti. Ayrıca, kitap Çorum'da gerçekleştirilen "Leylek Koruma Pilot Projesi-Osmancık" kapsamında öğretmenler ve öğrenciler ile birlikte gerçekleştirilen uygulamalar sonunda değerlendirildi ve güncellendi. Kitap ilköğretim okullarında ve lise dengi okullardaki öğretmen ve öğrencilerimiz için tasarlandı. Öğretmenler öğrencileri ile birlikte bu kitaptaki etkinlikleri uygulayarak ülkemizdeki leylekler ve yaşam alanları ile ilgili veri toplayacak, her bireyin doğaya nasıl yardım edebileceğini gösterecek ve yaşadıkları yerdeki koruma çalışmalarında sorumluluk alacaklar.

Leylek Kitabı 3 bölümden oluşuyor:

- Genel Bilgiler: Leylekler ile ilgili genel bilgileri içerir. Etkinlikleri gerçekleştirirken bu bölümden yararlanabilir ve gerekli bilgileri öğrencilere aktarabilirsiniz.
- Öğretmenler için ipuçları: Her şey öğrencilerde merak uyandırmak ile başlar. Bu bölümde sizlere, "doğada gözlem nasıl yapılır" ve "öğrencilerde nasıl merak uyandırılır" konularında ipuçları veriyoruz.
- Etkinlikler: Bu bölüm farklı yaş gruplarına yönelik etkinlikler içerir. Her etkinliğin başında, etkinliğin amacı, hangi yaş grubuna yönelik olduğu ve kullanılan araç ve gereçler yer alır. Etkinlikleri aynen uygulayabileceğiniz gibi öğrencilerinizin yaş ve becerilerine göre uyarlayabilirsiniz. Etkinlik ile ilgili ipuçları ve dikkat edilmesi gereken noktalar "Ön bilgi" bölümünde yer alır. Her etkinliğin sonunda o etkinlik ile ilgili form, yönerge ve öğrenciler için sayfalar bulunur.

Özellikle "Leylek Yuvalarının Belirlenmesi", "Leylek Yuvasının Gözlemlenmesi" ve "Leyleklerin Beslenme Alanları" etkinliklerini gerçekleştirmenizi bekliyoruz. Bu etkinliklerin sonunda doldurulan formları bize göndererek ülkemizdeki leylekler ile ilgili bilgi toplamakta bize yardımcı olacaksınız. Gönderdiğiniz sonuçları www.leylek.net adresinden takip edebilirsiniz.

İLETİŞİM

Kuş Araştırmaları Derneği
P.K. 311, 06443 Yenışehir/ANKARA
Tel: 0312-419 86 03 Faks: 0312-419 81 79

www.kad.org.tr - kad@kad.org.tr